

Afdeling: Byg og Miljø
Dato: 04-05-2023
Reference: Thomas Elsborg
Tlf.: 24635101
E-mail: TheL@norddjurs.dk
Journalnr.: 21/14624

Tilladelse efter Vandløbsloven og dispensation fra Naturbeskyttelsesloven til vandløbsrestaureringsprojekt i Skærvad Bæk

Norddjurs Kommunes vandteam ønsker at gennemføre en restaureringsindsats i Skærvad Bæk. Restaureringen kræver en tilladelse efter vandløbslovens og en dispensation fra Naturbeskyttelsesloven. Projektet indeholder indsatser udpeget i de statslige vandområdeplaner 2015-2021 hovedvandopland DK1.6 - Djursland. Indsatserne er fjernelse af en rørbro på 6 m (AAR-1738) samt en åbning af et rørlagt stræk uden hverken genslyngning eller hævning af bund, men med udlægning af groft materiale. Det rørlagte stræk er på 260 m og er angivet som en spærring (AAR-1737). Vandløbet er beskyttet efter Naturbeskyttelseslovens § 3.

Tilladelsen gives med hjemmel i Vandløbslovens¹ § 37 og dispensationen gives med hjemmel i Naturbeskyttelseslovens² § 65.

Afgørelse

Norddjurs Kommune giver hermed dispensation fra Naturbeskyttelseslovens § 3 og tilladelse efter Vandløbsloven til restaurering af Skærvad Bæk. Dispensationen gives med hjemmel i Naturbeskyttelseslovens³ § 65 og tilladelsen gives med hjemmel i Vandløbslovens § 37.

Til Afgørelsen er der knyttet en række vilkår, der står beskrevet nedenfor.

Dispensationen kan benyttes i tre år, hvorefter den bortfalder. Klagefristen udløber om fire uger, dvs. den 1. juni 2023.

Vilkår

Til tilladelsen sættes en række vilkår til udførelsen:

- Projektet udføres som beskrevet i projektbeskrivelsen.
- Opgravet vandløbsbund må udlægges i et lag på maksimalt 30 cm.
- Dispensationen må ikke udnyttes før klagefristens udløb.

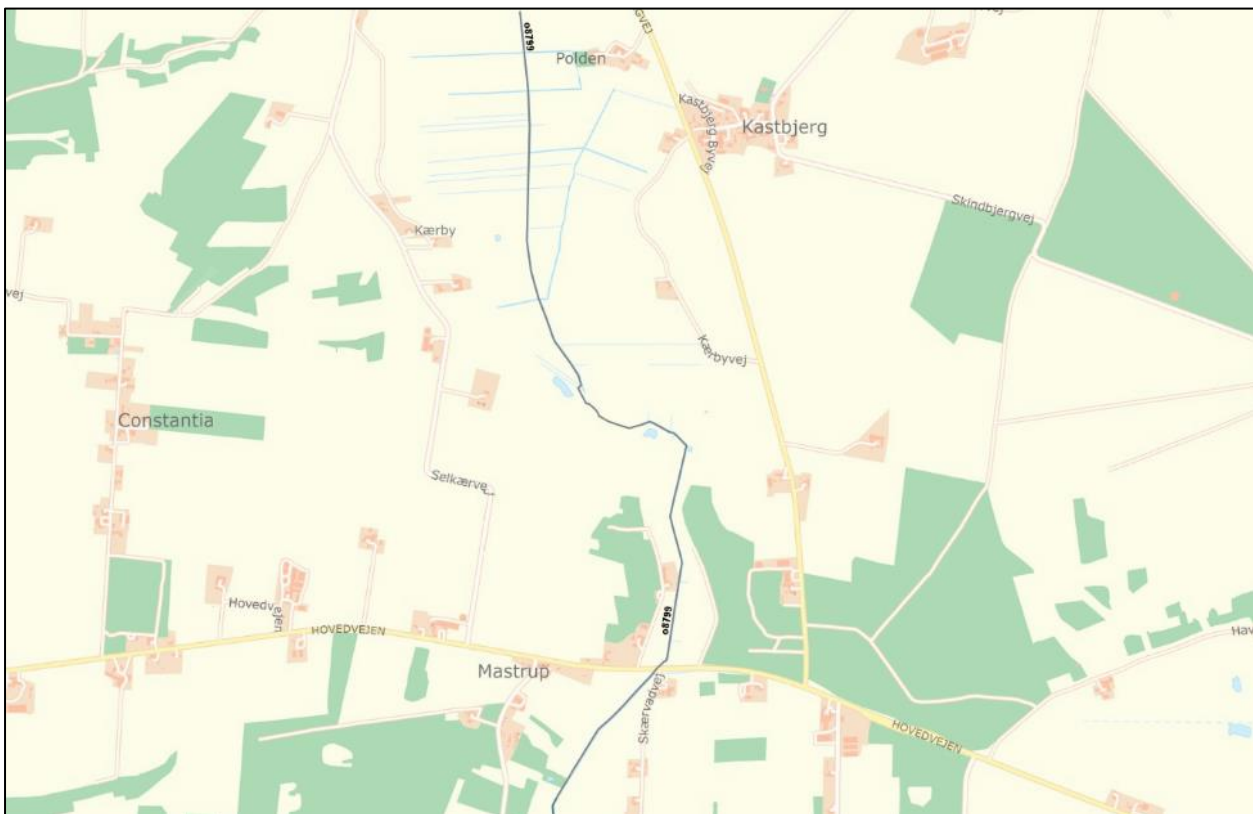
Baggrund

Norddjurs Kommune er vandløbsmyndighed for Skærvad Å vandløbssystem, hvori vandområde o8799 indgår. Vandområdet omfatter Skærvad Bæk samt de øverste 300 m af Skærvad Å, og har en samlet længde på 3,17 km (figur 1). Skærvad Bæk udspringer i området lige nord for kommunevandløbets start, hvor det er rørlagt. Skærvad Bæk løber ind i Skærvad Å, inden den har sit udløb i Kolind Sund Nordkanal ved Enslev By.

¹ LBK nr. 1217 af 25/11/2019

² LBK nr. 1392 af 04/10/2022

³ LBK nr. 1392 af 04/10/2022

Figur 1 Oversigt over placering af indsatsområdet i landskabet.

I Vandområdeplan 2015-2021 hovedvandområde DK1.6 - Djursland, er vandområde 08799s nuværende tilstand fastlagt til ringe økologisk tilstand. Denne tilstand er et udtryk for en samlet vurdering af vandløbets tilstand, baseret på en række enkeltparametre: smådyr (DVFI), fiskebestand og plantesammensætning (makrofyter). For at opnå målopfyldelse skal samtlige delparametre være i god økologisk tilstand.

Der er udpeget to virkemidler til at opnå god økologisk tilstand i Skærvad Bæk (tabel 1), herunder 1) åbning af rørslagte strækninger uden hverken genslyngning eller hævning af bund, men med udlægning af groft materiale, og 2) fjernelse af fysiske spærringer. Virkemidlerne er tidligere blevet ændret fra udlægning af groft materiale og udskiftning af bundmateriale, hvilket betyder, at de nuværende virkemidler skal implementeres, inden for den økonomiske ramme fastlagt af de oprindelige virkemidler.

Tabel 1: Oversigt over miljømål, virkemidler og tilstand af vandområde 08799.

Vandområde	Miljømål	Længde (km)	Virkemidler	Tilstand smådyr	Tilstand fisk	Tilstand makrofyter
08799	God økologisk tilstand	3,17	Åbning af rørslagte strækninger uden hverken genslyngning eller hævning af bund, men med udlægning af groft materiale og fjernelse af fysiske spærringer.	God	Ring	Ukendt

Projektbeskrivelse

Indsætterne til at opnå god økologisk tilstand i vandområde o8799 er; åbning af rørlagt stræk (AAR-1737) uden hverken genslyngning eller hævnning af bund, men med udlægning af groft materiale, og fjernelse af fysisk spærring (AAR-1738). De foreslåede tiltag tager udgangspunkt i omkostningseffektivitet og målopfyldelse.

Åbning af rørlagt stræk AAR-1737

Det rørlagte stræk er i ringe tilstand med forskydning mellem rørene og stor sandtransport, grundet sætning af jorden omkring rørkoblingerne. Der vurderes, at røret kan fungere som spærring. En åbning af det rørlagte stræk vil give en fri passage for fisk, større habitatareal for alle vandløbsorganismer og mulighed for at etablere et vandløbsstræk med varierende faldforhold, og gydemuligheder for fisk.

Projekteret forløb

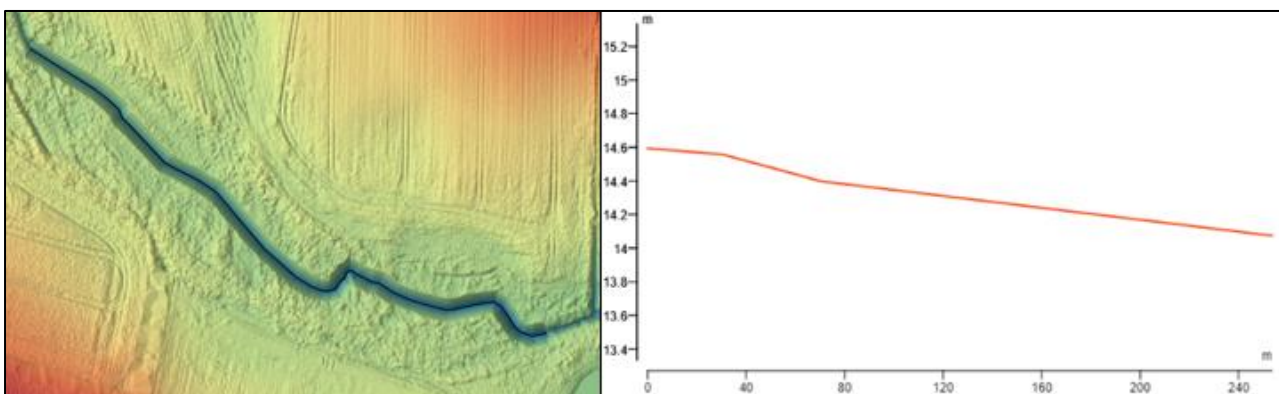
Det rørlagte stræk er på 260 m, og en åbning af dette vil resultere i et vandløbsstræk på 254 m. Den nuværende rørlægning, samt det projekterede forløb, kan ses i figur 2. Der lægges vægt på at det nye forløb lægges ind på de naturlige lavninger i terrænet, således strækket vil løbe, hvor det naturligt ville løbe. Den eksisterende rørstrækning bliver liggende i jorden, da det nye forløb blot graves udenom rørstrækket.

Figur 2: Venstre: forløb af rørlægningen. Højre: Projekteret forløb.

Anlæg- og faldforhold

Det nye forløb anlægges med en bundbredde på 1,5 m, et gennemsnitligt fald på 2 ‰ og med et anlæg på 1:2. Startkoten bliver 14,6 m DVR90, som svarer til vandløbsbunden lige inden indløb i røret, og slutter i kote 14,07 m DVR90, svarende til vandløbsbunden umiddelbart efter rørudløb. De første 30 m anlægges med et fald på omtrent 1 ‰ efterfulgt af et gydestryg på 40 m, der anlægges med et fald på ca. 4 ‰. Den resterende del af strækningen anlægges med et fald på 1,8 ‰ (figur 3, tabel 2).

Figur 3: Venstre: Anlæg af projekteret forløb. Højre: Koter i projekteret forløb.

Tabel 2: Koter og fald i det projekteret forløb.

Længdeprofil af projekteret forløb			
St. (m)	Kote (m, DVR90)	Fald (‰)	Anlæg
0	14,60	1	1:2
30 (stryg start)	14,55	4	
70 (stryg slut)	14,40		
100	14,34	1,8	
150	14,30		
200	14,20		
250	14,10		

Substrat i det projekterede forløb

Gydestryget anlægges jævnfør DTU's vejledning til udlægning af gydebanker til laksefisk i vandløb under tre meter i bredden. Grusblandingen vil derfor bestå af et lag på 20-30 cm af 85% nøddesten (16-32mm), 15% singles (33-64mm) og med to håndsten (10-20 cm) pr. 1m² gydebanke. Der vurderes, at et fald på 4 ‰ er tilstrækkeligt i dette projekt. I hele det nye forløb vil der desuden udlægges større marksten for at skabe turbulens i vandet og som skjul til større fisk.

I den resterende del af forløbet lægges større og mindre marksten for at skabe variation i strømforholdene.

Midlertidigt sandfang

For at undgå sandtransport under anlægsarbejdet, graves der et midlertidigt sandfang nedstrøms det nye forløb. Sandfanget anlægges med en længde på 10 m, bredde på 3 m og med en overdybde på 1 m. Det midlertidige sandfang opretholdes i et år efter anlægsarbejdet er udført.

Afværgeforanstaltninger

For at forhindre hydraulisk kontakt mellem det nye forløb og det gamle rørlagt forløb, knuses rørene 5-10 m i begge ender af det rørlagt stræk, samt i midten af strækket. Der hvor rørene knuses, udlægges der jord fra det opgravede forløb som pakkes tæt.

Overskydende jord

I alt graves ca. 2.200 m³ jord, der skal indbygges i de omkringliggende marker efter aftale med lodsejer. Dette skal gøre i et lag på maks. 30 cm. Derfor skal den overskydende jord fordeles på minimum 7333 m² af de omkringliggende marker.

Adgangsveje

Projektområdet tilgås via Kastbjergvej, vest ad Kærbyvej og hen over matrikel 3c og syd over matrikel 4l og ned til vandløbet (figur 4) Arbejdet udføres efter høstsæsonen for at undgå afgrødeskader.

Figur 4: Adgangsvej til vandløbet. Fra Kærbyvej end over matrikel 3c og 4l.

Fjernelse af fysisk spærring AAR-1738

Rørbroen på 6 m fungerer som spærring for den frie vandring for fisk, da den ligger med et fald over 20 %. En fjernelse af denne vil åbne op for 2,3 km vandløb opstrøms.

Fjernelse af spærring

Spærringen graves op og røret køres væk.

Udjævning af fald

Under fjernelsen af spærringen skal faldet udjævnes opstrøms, således der opnås et 100 m stræk med et fald på 5 %. Dette vil resultere i en opgravning af 80 m³ vandløbsbund. De nye koter kan aflæses i tabel 3.

Tre stræk på 20 m hver, udnyttes denne udjævning til etablering af gydestræk. Gydestrækkene anlægges med udgangspunkt i DTU's vejledning til udlægning af gydebanker til laksefisk i vandløb under tre meter i bredden. Grusblandingen vil derfor bestå af et lag på 20-30 cm af 85% nøddesten (16-32mm), 15% singles (33-64mm) og med to håndsten (10-20 cm) pr. 1m² gydebanke.

Ud over skjulestenene på 10-20 cm, udlægges der også større marksten for at skabe skjul til større fisk og til at skabe variation i strømforholdene. Dette gøres på hele strækket.

Tabel 3: Faldforhold og koter ved udjævning af fald.

Udjævning af fald			
St. (m)	Kote (m, DVR90)	Fald (%)	Anlæg
0	13,21	5	1:2
20	13,11		
40	13,00		
60	12,90		
80	12,80		
100	12,70		

Overskydende jord

Den overskydende jord udlægges på et lag på maksimalt 30 cm på matrikel nr. 1bf, Skærvad Hgd., Ginnerup, beliggende øst for vandløbet. Lodsejer har informeret om, at noget af den overskydende jord kan fyldes i to grøfter der ikke benyttes mere.

Adgangsveje

Området tilgås via hovedvejen ind over marken på matrikelnr 1bf, Skærvad Hgd., Ginnerup (figur 5).

Figur 5: Adgangsvej til vandløbet. Fra hovedvejen ind over matrikelnr. 1bf.

Afværgeforanstaltninger og tekniske anlæg

Der er ikke brug for afværgeforanstaltninger, og der er ingen tekniske anlæg med betydning for projektet i området.

Konsekvensvurdering

Fysiske forhold

Der vurderes, at etablering af de tiltag beskrevet i detailprojekteringen vil forbedre de fysiske forhold i Skærvad Bæk. Åbningen af det rørlagte stræk vil give 254 m åbent vandløbsstræk. Ud over dette etableres der gydestræk og udlægges større sten, som ligeledes vil gavne den fysiske variation i både struktur og strømforhold.

Fjernelse af spærringen gavner ligeledes de fysiske forhold, da også her udlægges gydegrus og større sten. Dette vil resultere i et længere stræk med god fysisk variation.

Afvandingsmæssige- og regulativforhold

Der er lavet vandspejlsberegninger for en middel afstrømning for det nuværende - og projekterede vandløbsstræk (bilag 1). Der ses, at vandspejlet vil sænkes ved fjernelse af spærring AAR-1738. Ved åbning af rørlægningen, AAR-1737, vil vandspejlet blive hævet med 10 cm over et stræk på 20 m. Ved fjernelse af spærring AAR-1738, vil vandspejlet falde ca. 20-30 cm over et 100 m stræk. De projekterede forløb vil ligge en smule under regulativmæssig bundkote.

Biologiske forhold

Fisk

Etablering af de projekterede tiltag vil have en positiv effekt på en selvproducerende fiskebestand i Skærvad Bæk. Fjernelse af den fysiske spærring vil give fiskene adgang til 2,3 km ekstra vandløb med fine gydemuligheder. Dette vil være et skridt mod målopfyldelse.

Åbning af det rørlagte stræk vil sikre at fisk har adgang til gyde- og opvækstområder opstrøms rørlægningen. Ud over dette vil selve åbningen af rørlægningen skabe et større habitatareal med mulighed for gydning, skjul og flere fødeemner.

Smådyr

Smådyr er allerede i god økologisk tilstand i Skærvad Bæk. De projekterede tiltag vil dog alligevel have en positiv effekt på bestanden og diversiteten af smådyr. De forbedrede fysiske forhold vil skabe et mere varieret habitat. Derudover vil åbningen af det rørlagte stræk give et større habitatareal for smådyrene.

Makrofyter

Projekttiltagene vil have en positiv effekt på makrofyter grundet et større habitatareal samt mere varierende strømforhold. Dette kan skabe grobund for en større floradiversitet.

Kommunens bemærkninger

Vandløbsloven

De projekterede tiltag forringer ikke de afvandingsmæssige forhold, hverken i eller uden for projektområdet.

Naturbeskyttelsesloven § 3

På baggrund af besigtigelsen vurderer kommunen, at vandløbet er omfattet af Naturbeskyttelseslovens § 3. Naturtilstanden må dermed ikke ændres uden særlig tilladelse, og derfor kræver de ansøgte tilstandsændringer en dispensation fra Naturbeskyttelseslovens § 3.

Det er kommunens vurdering, at de projekterede restaureringsindsatser vil have en væsentlig gavnlige virkning på vandmiljøet.

Vandløbet vil fortsat være omfattet af Naturbeskyttelseslovens § 3 efter anlægsarbejdet er udført, vandløbet tilstand må derfor ikke ændres yderligere, før der foreligger en ny dispensation.

Drænledninger, der afvander andres ejendom må ikke afbrydes uden tilladelse efter Vandløbsloven.

Habitatbekendtgørelsen

I henhold til Habitatbekendtgørelsen⁴ skal Norddjurs Kommune vurdere det ansøgte projekts eventuelle indvirkning på en række internationale naturbeskyttelsesområder samt visse beskyttede arter og deres levesteder.

Natura 2000

Det nærmeste Natura 2000-område er N263 - Nordvestlige Kattegat, beliggende 9-10 km nord for projektområdet. N263 indeholder EF-fuglebeskyttelsesområdet F127 - Nordvestlige Kattegat. Udpegningsgrundlaget for F127 er følgende arter:

Trækkende almindelig ryle, klyde, edderfugl, fløjlsand, lille kobbersneppe, lysbuget knortegås, mørkbuget kortegås, rødstrubet lom og sortand.

Ynglende almindelig ryle, klyde, dværgterne, havterne, mosehornugle, rødrygget tornskade, splitterne, tinksmed og trane.

Projektet har ingen betydning udpegningsgrundlaget for F127.

⁴ BEK nr. 2091 af 12/11/2021

Bilag IV-arter

Odderen er udbredt i store dele af vandløbene i Norddjurs. Projektet vurderes at forbedre levevilkårene for odder, da dennes fourageringsmuligheder øges ved sikring og forbedring af ørredbestandens yngle- og bevægelsesmuligheder, som man med projektet tilstræber at forbedre bl.a. ved fjernelse af fysiske barrierer og udlægning af grydegrus.

Projektet vurderes ikke at påvirke øvrige arter på habitatdirektivets bilag IV.

Høring

Restaureringsprojektet har været i lovpligtig høring i 8 uger i henhold til Vandløbsloven fra den 23. februar 2023 til den 20. april 2023.

Til høringen er der kommet svar fra Fiskeristyrelsen, rådført af DTU Aqua. DTU Aqua kommenterede, at projektet i høj grad vil forbedre den fysiske tilstand i vandområdet samt sikre passage for vandrende fisk. DTU Aqua havde desuden følgende bemærkninger:

1. At det midlertidige sandfang opretholdes i en periode på mindst 1 år efter anlægsfasens afslutning med henblik på at vurdere omfanget af sandvandring i bækken når rørlægningen nedlægges. Hvis der efter 1 år stadig er en unaturlig høj sandvandring i bækken, bør sandfanget gøres permanent indtil årsagen til sandvandringen er lokaliseret og stoppet.
2. At der laves tiltag for at forhindre hydraulisk kontakt mellem det nye forløb og det gamle rørlagte forløb.
3. Ved udligning af faldet ved spærringen er det beskrevet, at der etableres en samlet strækning på 100 meter med et gennemsnitligt fald på 5 promille, hvoraf der laves gydestryg på de 20 m. DTU Aqua anbefaler at der etableres yderligere to gydestryg på dette stræk.

På baggrund af dette høringssvar har Norddjurs Kommune valgt at følge DTU Aquas anbefalinger. Kommunen har rådført sig yderligere i forhold til hvilke tiltag der kan foretages, for at løse problemstillingen beskrevet i punkt 2. DTU Aqua anbefaler at knuse rørene 5-10 m i begge ender af rørlægningen, og eventuelt flere steder hvis det vurderes nødvendigt. Stederne hvor rørene knuses tætpakkes med jord. Norddjurs Kommune har valgt at følge disse anbefalinger.

Miljøvurdering

Norddjurs Kommune har truffet afgørelse om, at vandløbsrestaureringsprojektet ikke forventes at få væsentlig indvirkning på miljøet. Afgørelsen kan findes på dette link:

https://norddjurs.dk/Media/638179285091423789/Afg%C3%B8relse_%20Milj%C3%B8vurdering_restaurering%20af%20Sk%C3%A6rvad%20B%C3%A6k.pdf

Klagefristen for denne afgørelse udløber 22. maj 2023.

Økonomi

Projektet er 100 % statsfinansieret. Anlægsudgifterne er anslået til ca. 355.000 kr.

Erstatning

Jævnfør Vandløbslovens § 37 stk. 4, har enhver der lider tab i forbindelse med et vandløbsrestaureringsprojekt, ret til erstatning.

Anlægsarbejdet

Anlægsarbejdet kan igangsættes efter klagefristens udløb. Anlægsarbejdet skal være udført senest tre år efter klagefristens udløb. Arbejdet forventes udført i perioden august-oktober 2023.

Orientering af Museum Østjylland

Af hensyn til eventuelle arkæologiske interesser skal vi anmode dig om at kontakte Museum Østjylland på tlf. 8712 2600, inden gravningen påbegyndes.

Klage

Afgørelsen kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet og klagefristen er 4 uger fra afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsesdatoen. Afgørelsen efter vandløbsloven kan påklages af:

- Den, afgørelsen er rettet til.
- Enhver, der må have en individuel, væsentlig interesse i afgørelsen.
- En berørt nationalparkfond oprettet efter lov om nationalparker, jf. vandløbslovens § 84.

Offentlige myndigheder, Danmarks Naturfredningsforening og lokale foreninger med væsentlig interesse i afgørelsen er også klageberettigede efter naturbeskyttelsesloven.

Såfremt der bliver klaget over afgørelsen, må den ikke udnyttes medmindre Miljø og Fødevareklagenævnet opretholder afgørelsen. Miljø- og Fødevareklagenævnet kan dog i særlige tilfælde ophæve denne opsættende virkning.

Klager kan indsendes via klageportalen: naevneneshus.dk. Her kan du også læse mere om klagenævnets sagsbehandling. Klageportalen kan også findes på www.borger.dk og www.virk.dk, hvor du kan logge på med NEM-ID.

Klagen sendes via klageportalen til Norddjurs Kommune. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for kommunen i klageportalen.

Klagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om klageportalen. Hvis du på grund af særlige forhold ønsker at blive fritaget for at bruge klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til kommunen, som har truffet afgørelse i sagen. Kommunen videresender herefter anmodningen til klagenævnet, som afgør, om anmodningen kan imødekommes.

Gebyr Det koster et gebyr at klage over afgørelsen. Gebyrets størrelse fremgår af klageportalen. Klagegebyret opkræves af Nævneshuset. Betaling af klagegebyr sker ved elektronisk overførsel eller ved giroindbetaling. Gebyr skal indbetales inden for en fastsat frist. Hvis gebyret ikke indbetales inden udløbet af fristen, afvises klagen.

Gebyret tilbagebetales, hvis:

- 1) Klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves,
- 2) Klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller
- 3) Klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets kompetence.

Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af frist for at efterkomme afgørelsen som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i klagenævnet, tilbagebetales gebyret dog ikke. Miljø- og Fødevareklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis:

- Der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førsteinstansen om projektilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller
- Klager trækker sin klage tilbage, før Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse i sagen.

Geburet tilbagebetales dog ikke, hvis nævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale geburet, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

Spørgsmål om betaling og tilbagebetaling af gebyr afgøres af Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Nævnets afgørelser kan ikke anbringes for anden administrativ myndighed.

Hvis du vil indbringe afgørelsen efter naturbeskyttelsesloven for domstolene, skal det ske inden 6 måneder, fra du har modtaget dette brev

Med venlig hilsen

Thomas Elsborg

Naturkonsulent

BILAG 1

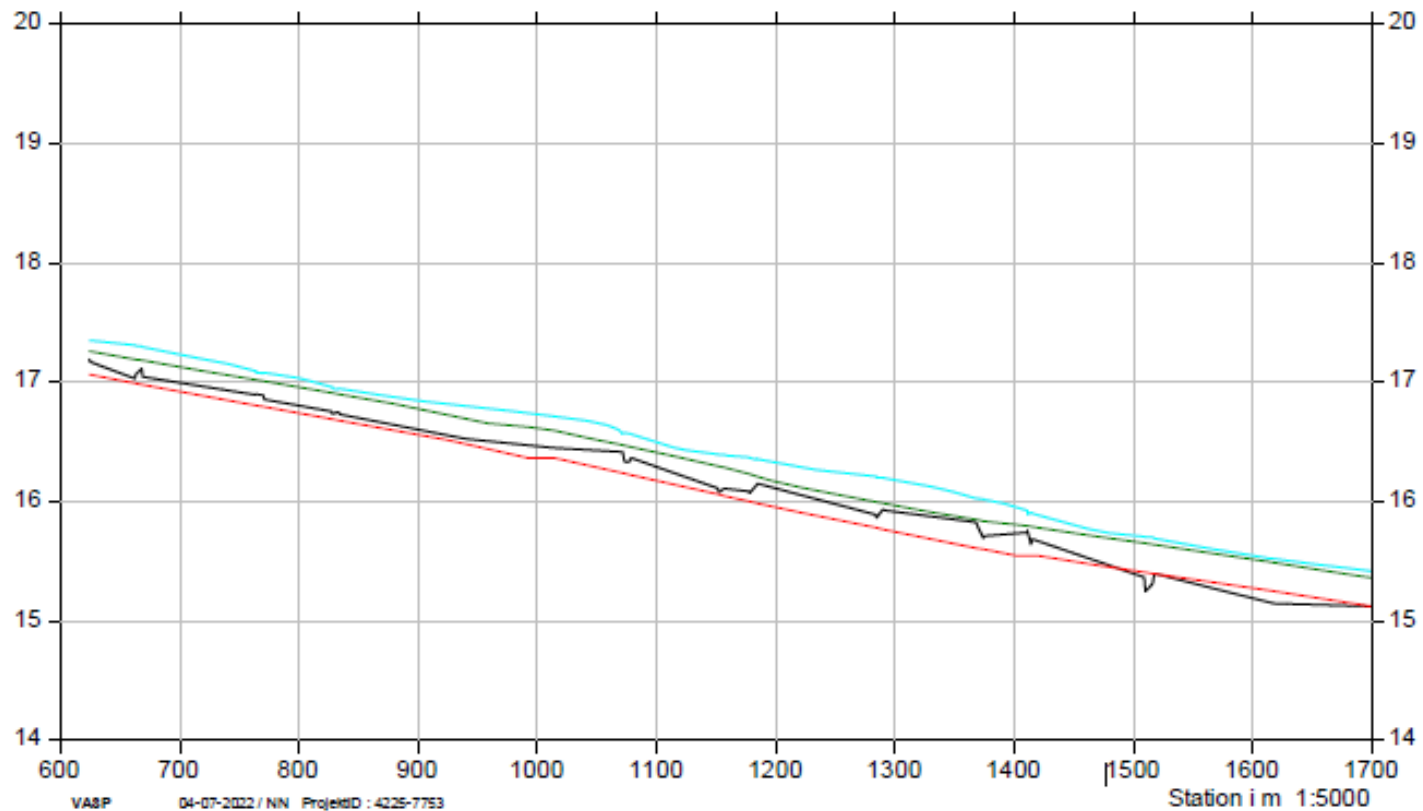
Skærvad Bæk

Vandspejlsberegning

Skærvad Bæk opmåling 2022
 Skærvad Bæk projekteret forløb
 Skærvad Bæk regulativ

- Vandspejl nuværende forløb (10 l/s/km²)
- Vandspejl projekteret forløb (10 l/s/km²)
- Bundkote projekteret forløb
- Bundkote nuværende forløb
- Regulativ vandspejl (10 l/s/km²)
- Regulativ mæssig bundkote

Kote i m DVR90 1:50

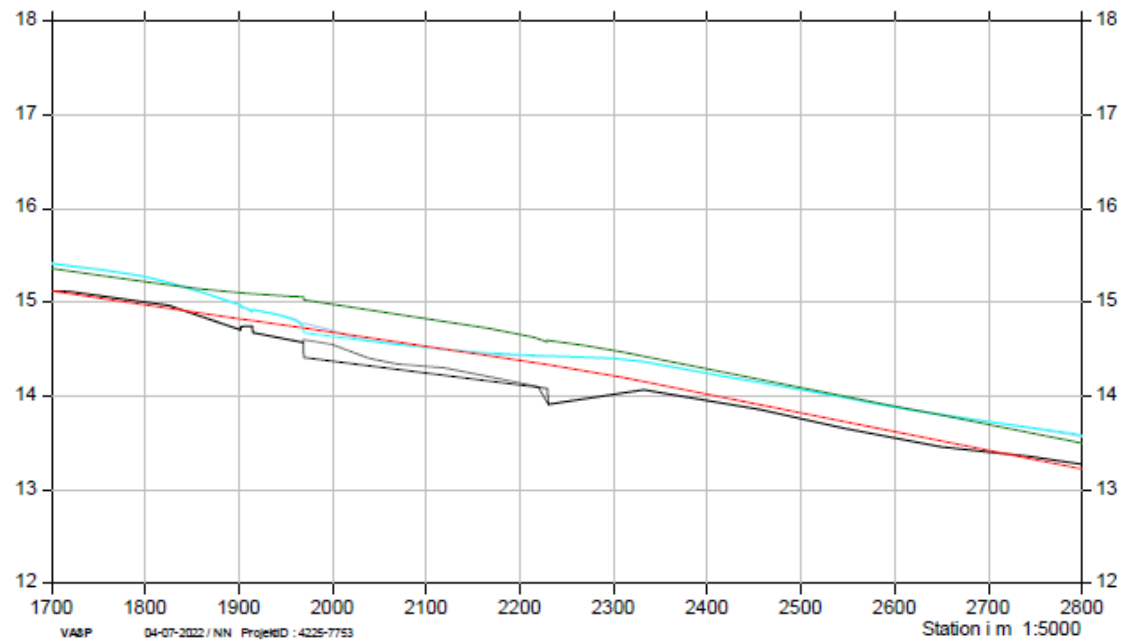
Skærvad Bæk

Vandspejlsberegning

Skærvad Bæk opmåling 2022
 Skærvad Bæk projekteret forløb
 Skærvad Bæk regulativ

- Vandspejl nuværende forløb (10 l/s/km²)
- Vandspejl projekteret forløb (10 l/s/km²)
- Bundkote projekteret forløb
- Bundkote nuværende forløb
- Regulativ vandspejl (10 l/s/km²)
- Regulativ mæssig bundkote

Kote i m DVR90 1:50

VASP 04-07-2022 / NN ProjektID : 4225-7753

Skærvad Bæk

Vandspejlsberegning

Skærvad Bæk opmåling 2022
 Skærvad Bæk projekteret forløb
 Skærvad Bæk regulativ

Vandspejl nuværende forløb (10 l/s/km²)
 Vandspejl projekteret forløb (10 l/s/km²)
 Bundkote projekteret forløb
 Bundkote nuværende forløb

Regulativ vandspejl (10 l/s/km²)
 Regulativ mæssig bundkote

Kote i m DVR90 1:50

